

EDUCATION OF STUDENTS DURING DISTANCE LEARNING DUE TO PANDEMIC FROM THE PERSPECTIVE OF PARENTS

VZDELÁVANIE ŽIAKOV POČAS DIŠTANČNEJ VÝUČBY V ČASE PANDÉMIE Z POHLĀDU RODIČOV

Zlatica Huľová, Peter Tokoš

Abstract

The article is focused on online technical teaching at primary school and secondary vocational school during pandemic season. Presented research is focused on parents' attitude and opinion and how they support their children at home during e-learning. The research is also part of extensive study of project VEGA no. 1/0550/22. Recent status, trends and problems of technical education at secondary school of distance learning (2022-2024)

Key words: *distance learning, e-learning, students' parents, secondary vocational school, primary school, technical education*

Abstrakt

Príspevok je zameraný na technické vzdelávanie počas dištančnej výučby v čase pandémie z pohľadu rodičov žiakov ZŠ a SOŠ. Výskumné šetrenie, ktoré prezentujeme je zamerané na názory rodičov, ich úlohu pri podpore svojich detí v procese dištančného vzdelávania a je súčasťou rozsiahlej výskumnej štúdie a jednej z výskumných úloh riešenej v projekte VEGA č. 1/0550/22. Súčasný stav, trendy a problémy v technickom vzdelávaní na nižšom a vyššom sekundárnom stupni školy v kontexte dištančného vzdelávania (2022 - 2024).

Kľúčové slová: *dištančné vzdelávanie, rodičia žiakov, základné školy, stredné školy, technické vzdelávanie*

ÚVOD

Problematika technického vzdelávania realizovaná prezenčnou, ako aj dištančnou formou je veľmi široká. Pokrýva vzdelávanie na primárnom, nižšom a vyššom sekundárnom stupni školy, ale aj vzdelávanie na vysokých školách technického zamerania. Problematike technického vzdelávania sa venuje mnoho popredných odborníkov u nás doma i v zahraničí. Od marca 2020 zmenili všetky školy z dôvodu pandémie COVID-19 organizačnú formu vzdelávania z prezenčnej na dištančnú.

Podľa Huľovej (2021) vznikalo v súvislosti so zmenou organizačnej formy vzdelávania množstvo edukačných problémov, ktoré bolo potrebné bezodkladne riešiť. Nesúviseli len s nedostatočným vybavením IKT, ale i v nedostatočných skúsenostiach v práci s komunikačnými a prezenčnými softvérmi. Dištančnému vzdelávaniu sa prispôbovali vyučovacie metódy aj organizačné formy vzdelávania. Úsilím každého učiteľa bolo vyučovať maximálne efektívne, zvyšovať kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu, motivovať žiakov, zabezpečiť všestranný rozvoj ich osobnosti a to zvlášť počas

dištančnej formy vyučovania, ktorá zaznamenala v dôsledku pandémie nevídaný rozmach.

Dobre pripravený žiak by mal byť tvorivý, technicky mysliaci a schopný používať určité nástroje i technické vybavenie, ovládať technológie a programy, v plnej miere uplatniť tvorivosť nielen v živote, ale hlavne vo svojej budúcej profesii. Povolania s technickým zameraním sú dôležité v mnohých oblastiach ľudskej spoločnosti, preto musí byť pre žiakov zabezpečená systematická inštitucionálna príprava, ktorá je súčasťou školského vzdelávania tak u nás ako aj v zahraničí (Brečka, 2018).

Dištančné vzdelávanie zasiahlo aj rodičov žiakov, ktorí sa chtiac-nechtiac stali jeho súčasťou. Nie všetci rodičia prijali tento fakt s nadšením, nie všetci sa so svojou novou úlohou stotožnili. Aj napriek tomu rodičia v tomto neľahkom vzdelávacom období pomáhali a podporovali vlastné deti podľa svojich možností a schopností. Obzvlášť ťažké to mali rodičia žiakov na ZŠ.

Toto ťažké pandemické obdobie bolo impulzom pre vedeckých pracovníkov, ktorí realizovali množstvo výskumov zameraných na dištančné vzdelávanie. Mnoho realizovaných výskumov bolo zameraných práve na rodičov žiakov, ich spokojnosť a úlohu pri podpore svojich detí v procese dištančného vzdelávania.

Bokayev (2021) v Kazachstane realizoval výskum zameraný na spokojnosť rodičov žiakov s priebehom dištančného vzdelávania. Z výsledkov skúmania vyplynulo, že vek a výška príjmov rodičov pozitívne korelovala s ich spokojnosťou s dištančným vzdelávaním.

Güvercin (2021) skúmal názory učiteľov i rodičov na dištančné vzdelávanie. Z výsledkov výskumu, ktorý bol realizovaný v Turecku vyplynulo, že dištančné vzdelávanie je chápané skôr ako prostriedok podpory, resp. alternatíva k prezenčnému vzdelávaniu. Ako nevýhody respondenti uvádzajú administratívne problémy, nepostačujúcu infraštruktúru, ľahostajnosť rodičov i skutočnosť, že dištančné vzdelávanie neposkytuje rovnaké príležitosti pre vzdelávanie všetkých žiakov.

Podľa Lase (2021) rodičia žiakov v Indonézii nevnímali dištančné vzdelávanie negatívne i napriek tomu, že u nich došlo k zvýšeniu ekonomickej, psychologickej i sociálnej záťaži. Nepostačujúca angažovanosť a podpora rodičov v priebehu dištančného vzdelávania je vo všeobecnosti spôsobená nedostatkom času a neschopnosťou rodičov stať sa učiteľmi svojich detí. Prekvapivým zistením tejto štúdie je pokles motivácie detí k učeniu. Rodičia dúfali, že dištančné vzdelávanie sa nebude predlžovať. Skúsenosti rodičov s dištančným vzdelávaním boli predmetom prieskumu i na Filipínach.

Agaton (2021) konštatuje, že rodičia čelili rôznym výzvam v oblasti online výučby. Bojovali s nedostatočnou dostupnosťou potrebných technológií, finančnými ťažkosťami, neuspokojivými výsledkami vzdelávania i osobnými problémami týkajúcich sa zdravia a stresu. Žiaci pochádzajúci z marginalizovaných komunít i vidieka, oproti žiakom z miest, mali obmedzený prístup k technológiám potrebným k online vzdelávaniu. Nerovnosť vo vzdelávaní sa riešila poskytovaním inkluzívnejšieho prístupu k vzdelávaniu. Táto štúdia poslúžila ako základ pre poskytovanie komplexných a inkluzívnych vzdelávacích politík pri zohľadnení perspektívy rodičov žiakov počas pandémie a aj po nej.

1 CHARAKTERISTIKA A POZADIE VÝSKUMU

Predpokladáme, že ak identifikujeme problémy technického vzdelávania realizovaného dištančnou formou, spoznáme názory a postoje učiteľov, žiakov a rodičov k tejto forme vzdelávania. Na základe zistení bude možné vypracovať kvalitné, efektívne a potrebné aktivity v rámci vzdelávacieho programu, ktoré poslúžia k posilneniu kompetencií učiteľov, k zmene názorov a postojov, k výraznému skvalitneniu výučby a zlepšeniu dosahovania stanovených cieľov technického vzdelávania dištančnou formou, k nadobúdaní praktických zručností žiakov na základných i stredných školách.

2 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV

Cieľom príspevku je prezentácia výsledkov jednej časti rozsiahlej výskumnej štúdie a to časti zameranej na zisťovanie názorov a skúseností rodičov pri vzdelávaní žiakov na vybraných základných a stredných odborných školách na Slovensku počas dištančnej výučby v čase pandémie. Pre tento čiastkový prieskum sme použili metódu online dotazníka s 27 položkami, ktoré sme vyhodnocovali samostatne. Pri spracúvaní výsledkov sme použili štatistické nástroje balíka SPSS 2,0. V príspevku prezentujeme len tie výsledky, ktoré sa týkajú názorov rodičov na dištančné vzdelávanie a ich úlohy vo výchovno-vzdelávacom procese pri tejto organizačnej forme vzdelávania. Prieskumu sa zúčastnilo Σ 342 rodičov, z toho 232 rodičov žiakov stredných odborných škôl a 110 rodičov žiakov základných škôl. Veková hranica rodičov [AM 43,2] žiakov základných škôl bola v rozmedzí od 32 do 58 rokov a rodičov [AM 45,0] žiakov stredných škôl od 34 do 73 rokov. Viac vysokoškolsky vzdelaných [v_j 0,56] bolo rodičov žiakov základných škôl a u rodičov žiakov stredných odborných škôl dominovalo stredoškolské vzdelanie [v_j 0,75].

V jednej z položiek sme sa rodičov pýtali, aké IT zariadenie ich deti najčastejšie používali počas dištančného vzdelávania. Rodičia [v_j 0,79] žiakov ZŠ aj rodičia [v_j 0,61] žiakov SOŠ uvádzali ako najpoužívanejšie zariadenie notebook. Ako druhé najčastejšie používané zariadenie uviedli rodičia [v_j 0,28] žiakov ZŠ mobil. Podľa rodičov [v_j 0,42] žiakov SOŠ druhým najčastejšie používaným zariadením bol stolový počítač. Podľa rodičov sa muselo [v_j 0,13] žiakov ZŠ a [v_j 0,56] žiakov SOŠ deliť o svoje zariadenie s ďalším súrodencom, resp. viacerými súrodencami.

Na základe našich vlastných skúseností s dištančným vzdelávaním konštatujeme, že sa sporadicky vyskytovali aj také prípady, kedy žiaci mali doma IT zariadenia, ktoré nevyhovovali požiadavkám dištančného vzdelávania, prípadne nevlastnili počítač, tablet či mobil. Išlo predovšetkým o žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. V takomto prípade mnoho škôl umožňovalo žiakov, aby si zapožičali školský počítač.

V ďalšej položke rodičia odhadovali čas prípravy ich dieťaťa na dištančné vyučovanie, ktorý zahrňoval vypracovanie domácich úloh, projektov alebo prípravu na online písomky a skúšanie. Na základe získaných výsledkov konštatujeme, že žiaci ZŠ potrebovali viac času, aby sa pripravili na dištančné vzdelávanie. Rodičia [v_j 0,10] žiakov ZŠ uviedli, že ich deti potrebovali na prípravu na vyučovanie denne tri a viac hodín. Pri žiakoch SOŠ to uviedlo [v_j 0,07] rodičov.

Tabuľka 1 Odhadovaný čas prípravy žiakov na dištančné vyučovanie z pohľadu rodičov

	do 1 hodiny	od 1 do 2 hodín	od 2 do 3 hodín	viac ako 3 hodiny
žiaci ZŠ	$v_j 0,25$	$v_j 0,42$	$v_j 0,24$	$v_j 0,10$
žiaci SOŠ	$v_j 0,23$	$v_j 0,48$	$v_j 0,22$	$v_j 0,07$

Zdroj: vlastné spracovanie

Dĺžka prípravy žiakov na vyučovanie závisela od množstva úloh, ktoré im učitelia zadávali v rámci dištančnej formy vzdelávania.

Pre porovnanie našich zistení uvádzame i názory žiakov. Barnová (2022) realizovala v priebehu pandémie a prerušovaného lockdownu dotazníkové šetrenia zamerané na zisťovanie skúseností žiakov s dištančným vzdelávaním. Pri prvej vlne pandémie žiaci okrem iného uvádzali ako nevýhodu väčšie množstvo zadaných domácich úloh. Počas druhej vlny pandémie riešili väčšie množstvo projektov i hrali interaktívne hry. Žiaci sa sťažovali na príliš veľa času stráveného pri počítači. I napriek tomu hodnotili dištančné vzdelávanie počas druhej vlny pandémie ako efektívnejšie oproti prvej vlne.

V jednej z položiek sme sa rodičov pýtali, či dištančné vzdelávanie vyvíjalo na ich deti psychickú záťaž. Rodičia $[v_j 0,28]$ žiakov ZŠ a rodičia $[v_j 0,21]$ žiakov SOŠ uviedli, že psychická záťaž ich detí bola určite väčšia pri dištančnom, ako pri prezenčnom vzdelávaní.

Rodičia počas dištančného vzdelávania aktívne pomáhali svojim deťom s učením. Časť rodičov $[v_j 0,10]$ žiakov ZŠ malo s učivom problémy a nezvládalo to. Až $[v_j 0,41]$ rodičov si muselo učivo vopred naštudovať a $[v_j 0,18]$ rodičov sa s deťmi neučilo vôbec. So žiakmi SOŠ sa $[v_j 0,63]$ rodičov neučilo vôbec a $[v_j 0,23]$ rodičov si muselo učivo vopred naštudovať. Z uvedeného vyplýva, že s učením pomáhalo viac rodičov žiakov ZŠ. Ako najčastejšiu prekážku tejto pomoci uvádzali rodičia $[v_j 0,40]$ žiakov ZŠ a rodičia $[v_j 0,28]$ žiakov SOŠ nedostatok času kvôli povinnostiam v práci alebo v domácnosti. Najväčšie problémy mali rodičia žiakov ZŠ s prírodovednými predmetmi, ako matematika a fyzika. Rodičia žiakov SOŠ mali najväčšie problémy s technickými predmetmi zameranými na elektrotechniku, stavebníctvo či strojárstvo.

Rodičov sme sa v jednej z položiek pýtali, či majú obavu o kvalitu nadobudnutých vedomostí z dôvodu dlhodobého dištančného vzdelávania. Najviac $[v_j 0,33]$ rodičov žiakov ZŠ malo čiastočné obavy, že ich deti nezískajú dištančným vzdelávaním plnohodnotné vedomosti, ale myslia si, že všetko bez problémov doženú. Pri žiakoch SOŠ až $[v_j 0,49]$ rodičov má vážne obavy, že ich dieťa nezíska dištančným vzdelávaním potrebné zručnosti najmä v oblasti technických predmetov, čo môže spôsobiť problémy pri uchádzaní sa o štúdium na VŠ, prípadne hľadanie budúceho povolania.

Súčasťou dištančného vzdelávania bolo aj skúšanie, hodnotenie a klasifikácia. Na prvé miesto zaradili rodičia žiakov ZŠ vyplňanie online testov $[v_j 0,87]$, nasledovalo hodnotenie písomných prác, referátov, pracovných listov a domácich úloh zaslaných učiteľovi elektronicky, čo označilo $[v_j 0,62]$ rodičov. Pri žiakoch SOŠ túto možnosť zaradili rodičia $[v_j 0,75]$ na prvé miesto a vyplňovanie online testov na druhé miesto $[v_j 0,70]$.

Z dôvodu dlhodobého lockdownu sa nemohli žiaci riadne venovať mimoškolskej záujmovej činnosti. Aj podľa našich zistení deklarovali rodičia $[v_j 0,78]$ žiakov ZŠ

a rodičia [v_j 0,95] žiakov SOŠ, že ich deti nemohli navštevovať žiadne krúžky, pretože z hľadiska obsahu krúžku nebolo možné ho absolvovať dištančnou formou. Len veľmi málo krúžkov bolo možné absolvovať dištančne, avšak bolo potrebné prispôbiť dištančnému vzdelávaniu témy i obsah. Išlo prevažne o krúžky zamerané na IT technológie.

Počas dlhodobého dištančného vzdelávania žiakov nadobudlo [v_j 0,31] rodičov žiakov ZŠ a [v_j 0,31] rodičov žiakov SOŠ čiastočnú predstavu o tom, ako sa ich dieťa vzdeláva v škole počas prezenčnej výučby.

V súvislosti s dištančným vzdelávaním vznikali rodičom žiakov ZŠ a SOŠ finančné i materiálne náklady. Najviac investovali rodičia do energií, stravovania, výpočtovej techniky, kancelárskych potrieb, či spotrebného materiálu.

I napriek možným problémom, ktoré vznikali v súvislosti s dlhodobým dištančným vzdelávaním boli rodičia [v_j 0,43] žiakov ZŠ a rodičia [v_j 0,40] žiakov SOŠ s organizáciou a celkovým priebehom tejto organizačnej formy vzdelávania skôr spokojní.

ZÁVER

Dištančné vzdelávanie ako organizačná forma vzdelávania dominovala v čase pandémie nielen na Slovensku, ale i v zahraničí. V školskom roku 2019/2020 boli školy plošne zatvorené od marca do júna a v školskom roku 2020/2021 vyučovali všetky školy dištančne takmer celý školský rok. V nasledujúcom školskom roku 2021/2022 volili školy prechod na dištančné vzdelávanie podľa aktuálnej pandemickej situácie v okrese či kraji. Mnoho škôl sa snažilo zachovať prezenčnú formu vyučovania a umožňovali chorým žiakom pripájať sa z domova na online vyučovanie. Prevládalo hybridné vyučovanie. Súčasťou dištančného vzdelávania sa stali aj rodičia žiakov, ktorí boli dištančným vzdelávaním zaťažení najviac počas prvej a druhej vlny pandémie. I napriek mnohým prekážkam a problémom hodnotili priebeh a organizáciu dištančného vzdelávania prevažne pozitívne. Na základe zistení možno konštatovať, že rodičia žiakov ZŠ sa najviac obávajú o kvalitu nadobudnutých vedomostí ich detí, pričom rodičia žiakov SOŠ sa najviac obávajú toho, že ich dieťa nezíska potrebné zručnosti v technických predmetoch, čo môže mať nepriaznivý vplyv pri uchádzaní sa o ich budúce povolanie, či pri pokračovaní v štúdiu na vysokej škole. Prevažne rodičia žiakov ZŠ aktívne pomáhali svojim deťom i s učením. Učivo si museli ale vopred naštudovať. Mnohým z nich v takejto pomoci bránil nedostatok času z dôvodu domácich alebo pracovných povinností. Dištančné vzdelávanie malo prevažne synchrónnu online formu.

Na základe zistení konštatujeme, že dlhodobé dištančné vyučovanie má nepriaznivý vplyv na kvalitu vzdelávania, obzvlášť pri technických predmetoch na ZŠ i SOŠ.

Príspevok je čiastkovým výstupom grantovej úlohy VEGA č. 1/0550/22 Súčasný stav, trendy a problémy v technickom vzdelávaní na nižšom a vyššom sekundárnom stupni školy v kontexte dištančného vzdelávania (2022 - 2024).

Literatúra

1. AGATON, C.B. - CUETO, L.J. 2021 *Learning at Home: Parents' Lived Experiences on Distance Learning during COVID-19 Pandemic in the Philippines*. In *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 10(3), 901-911
2. BARNOVÁ, S. – PETRÍKOVÁ, D. – BRUNOVSKÝ, S. 2022. Skúsenosti žiakov stredných škôl s interaktívnym online vyučovaním počas prvých dvoch vln pandémie COVID.19. In *Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae Universitas Catholica Ružomberok*. 2022, (roč. 21), číslo 5. Ružomberok: Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity, ISSN 1336-2232, s.189-197
3. BOKAYEV, B. et al. 2021. *Distance learning in Kazakhstan: estimating parents' satisfaction of educational quality during the coronavirus*. In *Technology, Pedagogy and Education*, 2021, 1 30:1, 27-39s. DOI: 10.1080/1475939X.2020.1865192
4. BREČKA, P. - VALENTOVÁ, M. 2018. *Stratégie výučby s podporou IKT v technickom vzdelávaní [ICT-supported teaching strategies in technical education]*. Nitra: PdF UKF, 2018, 11p. ISBN 978-80-558-1300-4.
5. GÜVERCIN, D. - AYŞE E. K. - SAIT, A. 2021. *Distance education experiences of teacher-parents during the COVID-19*. In *Athens Journal of Education*, 2021, 8:1-21s. available at: <https://www.athensjournals.gr/education/2021-4145-AJE-Kesici-05.pdf>
6. HUL'OVÁ, Z. - TOKOŠ, P. 2021. Technické vzdelávanie v kontexte dištančnej výučby. *TVV*, 14(1), 35-44. DOI: 10.5507/tvv.2021.005.
7. LASE, D. - ZEGA, T.G.Ch. - DAELI, D.O. - ZALUCHU, S.E. 2021. *Parents' Perceptions of Distance Learning during COVID-19*. In *Rural Indonesia* (February 25, 2021). *Journal of eucation and Learning (EduLearn)*, Vol. 16, No. 1, February 2022, pp. 103~113, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3890610> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3890610>

Kontakty

doc. PaedDr. Zlatica HUL'OVÁ, PhD.
Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky
Katolícka univerzita v Ružomberku
Hrabovská cesta 1A, 034 01 Ružomberok
e-mail: zlatica.hulova@ku.sk

Ing. Peter TOKOŠ
Katedra didaktiky odborných predmetov
Vysoká škola DTI
Sládkovičova 533/20, 018 41 Dubnica nad Váhom
e-mail: tokos@dti.sk